

ЗВІТ
з прикладної науково-дослідної роботи
«Обґрунтування пріоритетних напрямів розвитку
деревообробної промисловості України»
(період виконання 2021-2022 рр.)

Науковий керівник НДР
д.е.н., професор
Ірина Губарєва

Харків - 2023

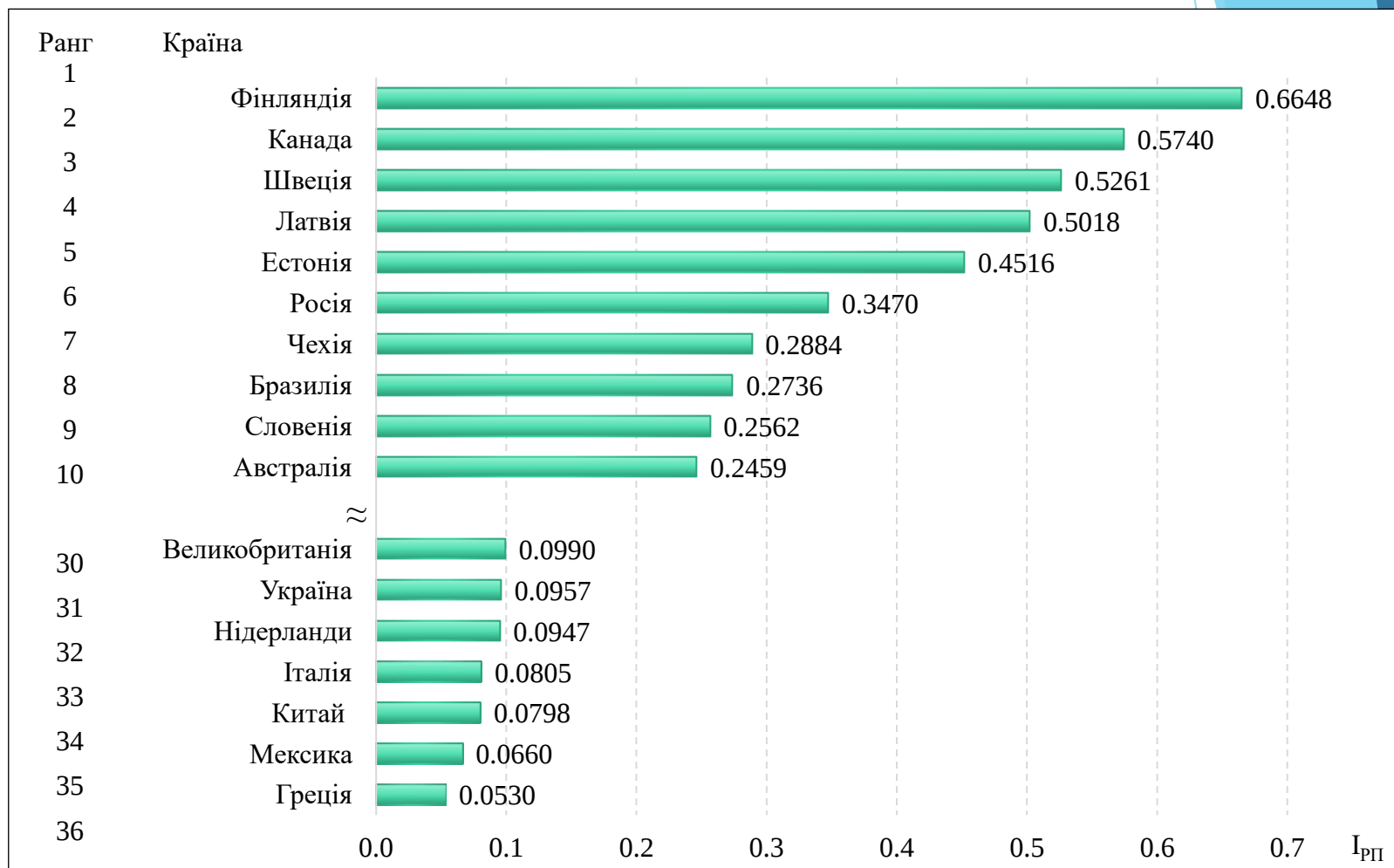
Мета роботи полягає в розробці теоретико-методичного забезпечення обґрунтування пріоритетних напрямів розвитку деревообробної промисловості України.

Назва етапу	Результати
1. Оцінка стану і тенденцій розвитку деревообробної промисловості України та країн світу	Розроблено методичний підхід до інтегральної оцінки сировинного потенціалу деревообробної промисловості країни; Поглиблено теоретичні засади ідентифікації основних змістовних детермінант розвитку та конкурентоспроможності деревообробної промисловості країн світу на основі застосування інструментарію бібліометричного та трендового аналізу; Розроблено методичні положення з оцінки прогресивності структури деревообробної промисловості України та країн світу; Вдосконалено методичний підхід до оцінки конкурентоспроможності деревообробної промисловості країни в цілому і окремих його видів економічної діяльності;
2. Розробка та обґрунтування вибору пріоритетних напрямів розвитку деревообробної промисловості України	Розроблено теоретико-методичне забезпечення з обґрунтування пріоритетів розвитку деревообробної промисловості України; Представлено науковий підхід до систематизації проблем розвитку деревообробної промисловості України; Розроблено сценарії розвитку деревообробної промисловості України; Розроблено практичні рекомендації щодо розвитку дерев'яного будинкобудування для забезпечення житлом ВПО; Вдосконалено методичні рекомендації щодо моделювання впливу сировинного потенціалу на конкурентоспроможність та прогресивність структури деревообробної промисловості країн світу

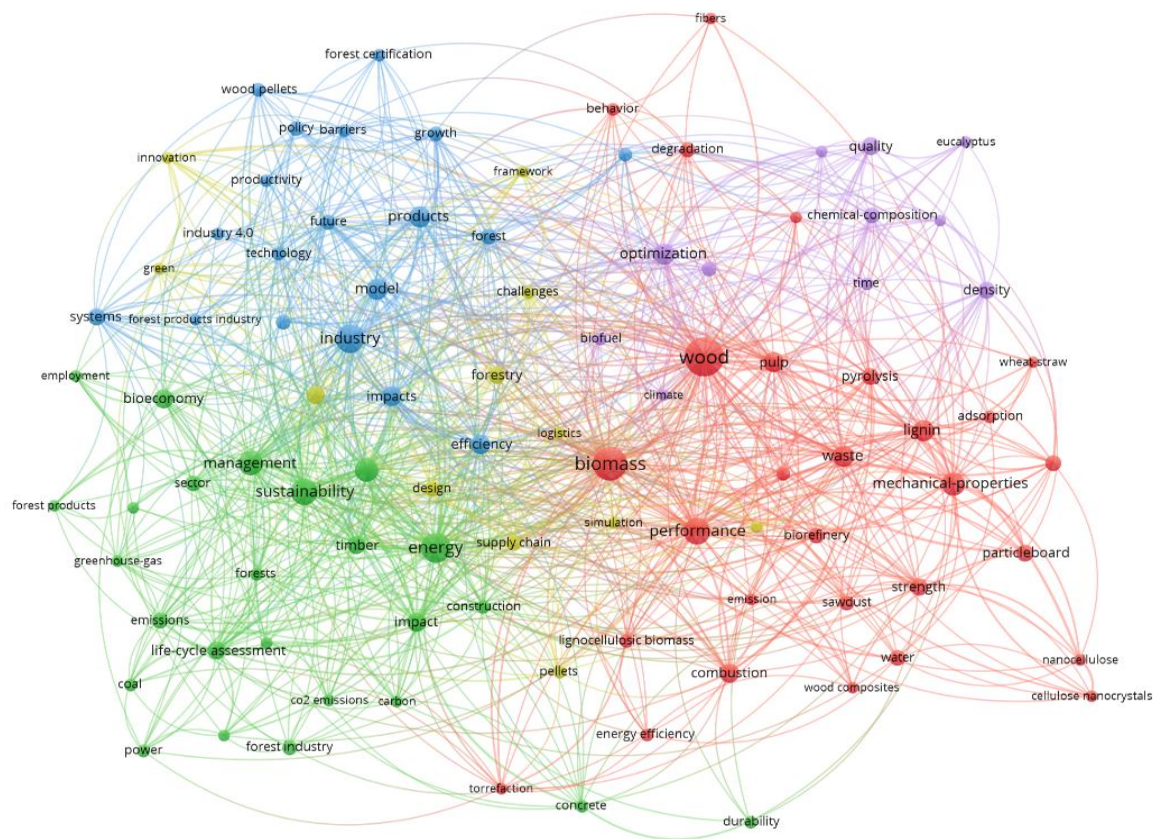
Формування пріоритетних напрямів розвитку деревообробної промисловості України

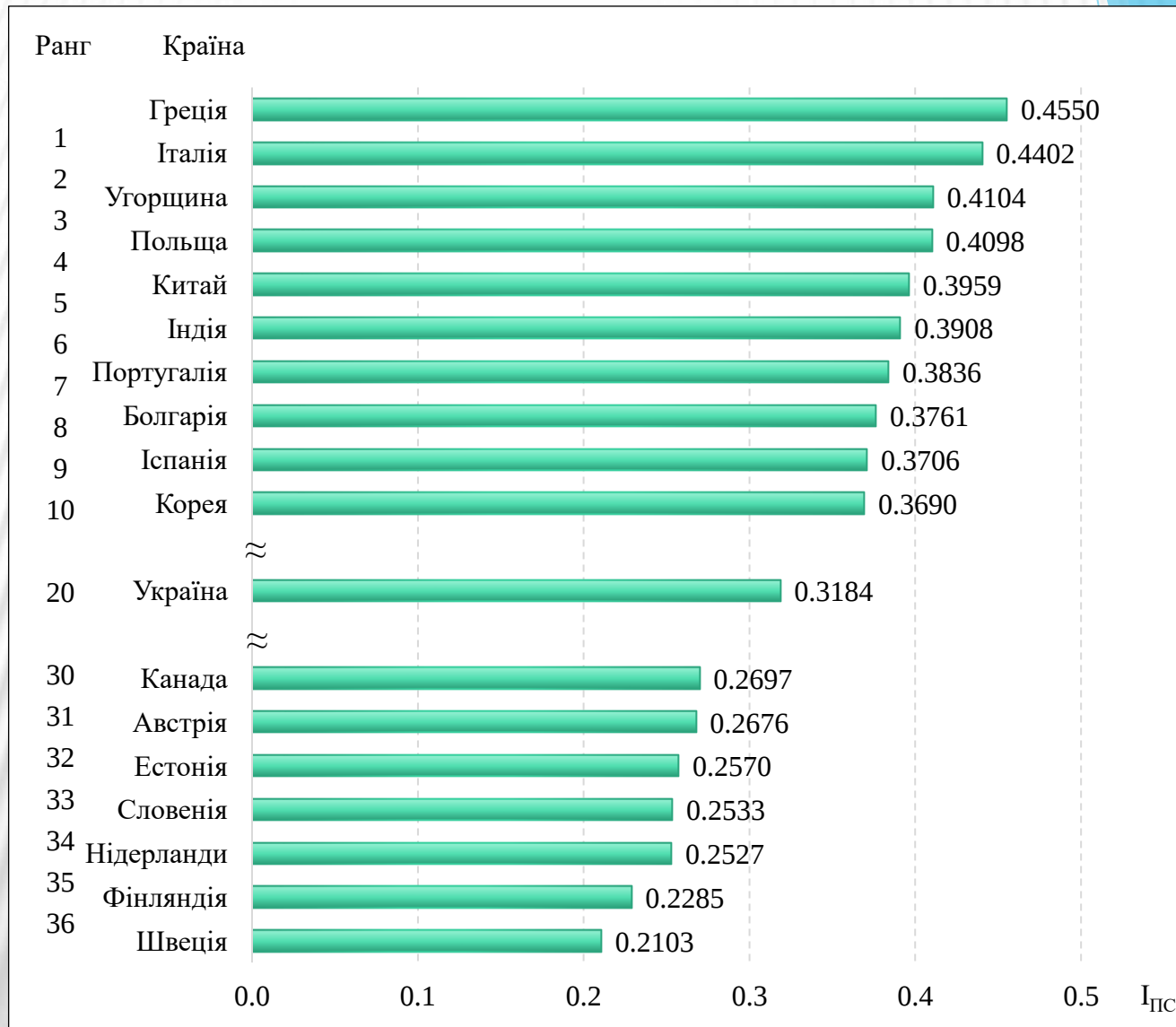
Діаграма розподілу України та країн світу за значенням інтегрального показника оцінки сировинного потенціалу деревообробної промисловості в 2020 р.

Мережева візуалізація цитування статей з питань розвитку деревообробної промисловості, реалізована за допомогою інструментарію VOSviewer

 VOSviewer

Діаграма розподілу країн світу за інтегральним показником прогресивності структури виробництва деревообробної промисловості в 2020 р

Переваги	Недоліки
Досягнення виробництва модулів високої якості в оптимальних заводських умовах	Ускладнення транспортування великогабаритних модульних блоків (особливо для зведення містких модульних містечок)
Низька трудомісткість робіт безпосередньо на будівельний майданчиках	Необхідність залучення до транспортування спеціальної нестандартної вантажної техніки (наприклад, тягачів) та завантаження/розвантаження кранами високої вантажопідйомності
Висока швидкість монтажних робіт модулів на об'єкті будівництва	Висока вага великогабаритних модулів потребує підвищених вимог до під'їзних шляхів на будівельний об'єкт
Мінімальна потреба у кількості робочої сили в зоні зведення споруди	Відсутність вітчизняних комплектуючих для окремих видів модулів збільшує капітальні вкладення задовго до старту блочно-модульного процесу збирання кінцевого продукту (наприклад, модульного містечка)
Швидкі строки терміну окупності проєкта зведення житла	Обмеженість варіантів планування та дизайну потенційної модульної будівлі за показниками інтер'єру та екстер'єру
Зниження собівартості будівництва за рахунок зниження загальної трудомісткості (поза та на території будівельних майданчиків)	Підвищений рівень формальдегідів та фенолів в плитах ОСП окремих виробників
Високий рівень механізації загальних обсягів робіт в заводських умовах	Обмежена висотність (не вища за 2 поверхи)
Можливість забезпечити ефективну стандартизацію робочих процесів за рахунок поєднання більшості видів робіт «під одним дахом» (тобто на заводі до стадії зведення споруди на об'єкті будівництва)	Підвищена герметичність конструкції вимагає додаткових витрат на повноцінну стаціонарну вентиляцію (кондиціонер такої якості вентиляційних характеристик не забезпечує)
SIP-панелі модульних конструкцій не потребують додаткової паро- та повітряної ізоляції	Обмеженість максимальної площі модульного будинку в межах 150-180 м ²
Більш відчутна екологічна складова стосовно забруднення навколишнього середовища	

Основні наукові результати

На *теоретичному рівні* в роботі одержано такі наукові результати:

1. Запропоновано структурно-логічну схему наукового дослідження обґрунтування пріоритетів розвитку деревообробної промисловості України.
2. Розроблено структурно-логічні схеми дослідження сировинного потенціалу деревообробної промисловості країни, та аналізу видів економічної діяльності і груп товарів деревообробної промисловості в Україні та країнах світу, що ґрунтуються на ланцюжках створення доданої вартості від вирощування, заготівлі і переробки лісових ресурсів.
3. Отримав подальшого розвитку методичний підхід до інтегральної оцінки сировинного потенціалу деревообробної промисловості країни, який передбачає її проведення по таких складових: лісистість території, запаси деревостану, загальний обсяг виготовлення деревини, обсяг виготовлення ділової деревини, що дозволяє визначити рівень і диспропорції розвитку забезпечення сировиною деревообробної промисловості.
4. Поглиблено теоретичні засади ідентифікації основних змістовних детермінант розвитку деревообробної промисловості та конкурентоспроможності галузей промисловості країн світу на основі застосування інструментарію бібліометричного (за допомогою VOSviewer v.1.6.10) та трендового (з використанням GoogleTrends) аналізу.
5. Ґрунтуючись на класифікації рівнів виробничо-технологічних переділів деревообробної промисловості запропоновано методичні положення з оцінки прогресивності структури деревообробної промисловості України та країн світу. Інтегральний показник оцінки прогресивності структури деревообробної промисловості країни сформовано за видами економічної діяльності деревообробної промисловості: виробництво пиломатеріалів; виробництво шпону; виробництво листових деревних матеріалів, за кожним з яких встановлено коефіцієнт прогресивності.

Основні наукові результати

6. Розроблено методичний підхід до оцінки конкурентоспроможності деревообробної промисловості країни в цілому і окремих його видів економічної діяльності (виробництво пиломатеріалів; виробництво шпону; виробництво листових деревних матеріалів), що передбачає оцінювання за такими параметрами конкурентоспроможності, як: частка виробництва ВЕД в загальному обсягу виробництва деревообробної промисловості; частка експорту в обсягу виробництва ВЕД деревообробної промисловості та імпортозалежність ВЕД деревообробної промисловості, що дозволяє визначити як інтегровану кількісну характеристику досліджуваного явища, так і його складових з метою ідентифікації наявних проблем.
7. Удосконалено теоретичний підхід до систематизації проблем розвитку деревообробної промисловості України в умовах війни, базований на методі аналізу ієрархій, що дозволив визначити ієрархію впливу проблем, базовими з яких виступають забезпечення сировиною та низький рівень державного регулювання.

На емпіричному рівні у роботі одержано такі наукові результати:

1. Результати трендового аналізу засвідчили перманентне зростання наукового інтересу до питань розвитку деревообробної промисловості впродовж останніх двох десятиліть. Водночас, за результатами бібліометричного аналізу виявлено існування чотирьох кластерів дослідницьких напрямків, що сфокусовані на ідентифікації технологічних, екологічних та інституціональних детермінант розвитку деревообробної промисловості країни.
2. Здійснено інтегральну оцінку сировинного потенціалу деревообробної промисловості країн світу, за якою Україна в 2020 р. посіла 31-ше місце серед досліджених 36 країн світу. За компонентами інтегрального показника Україна увійшла до групи країн з низьким рівнем сировинного потенціалу.
3. Проведене інтегральне оцінювання прогресивності структури деревообробної промисловості країн світу, яке показало, що в 2020 р. Україна посіла 19-те місце серед досліджених 36 країн світу. За прогресивністю структури виробництва деревообробної промисловості Україна суттєво відстає від таких країн світу, як Греція, Італія, Польща та Угорщина.
4. Здійснено інтегральну оцінку конкурентоспроможності деревообробної промисловості країн світу, за якою Україна у 2020 р. посіла 3-тє місце серед досліджуваних 36 країн світу. Україна увійшла до групи країн світу з високим рівнем конкурентоспроможності деревообробної промисловості. Кластеризація досліджуваних країн показала, що Україна, у порівнянні з аналізованими країнами, має високий рівень конкурентоспроможності виробництва пиломатеріалів та шпону, та середній рівень конкурентоспроможності виробництва листових деревних матеріалів.
5. Оцінено динаміку світового та українського ринків продукції деревообробної промисловості. Виявлено суттєве зниження об'ємів ринків продукції деревообробної промисловості України з низькою часткою доданої вартості та помірне зростання ринків продукції з високою часткою доданої вартості.
6. Здійснено моделювання впливу сировинного потенціалу на конкурентоспроможність та прогресивність структури деревообробної промисловості країн світу, а також сценаріїв розвитку деревообробної промисловості України.
7. Сформовано сценарії розвитку деревообробної промисловості України на період до 2030 р.: короткостроковий (імпортозаміщення листових матеріалів у внутрішньому споживанні); середньостроковий (розвиток виробництва основних груп продукції для внутрішніх потреб та експорту); довгостроковий (розвиток виробництва готових столярних виробів та будівельних деталей для внутрішніх потреб та експорту).
8. Розроблено рекомендації щодо розвитку дерев'яного будинкобудування для забезпечення житлом ВПО. Запропоновано пріоритети для обґрунтування вибору дерев'яних модульних будинків, що можуть бути використані для забезпечення житлом ВПО в Україні: площа будинку, строк експлуатації, можливість цілорічної експлуатації, підведення комунікацій, енергоефективність, екологічність, пожежна безпека, вартість монтажних робіт, загальна вартість типової споруди.

Одержані результати наукових досліджень з теми використані в роботі Об'єднання промисловців і підприємців Харківської області – Регіонального відділення всеукраїнської громадської організації «Український союз промисловців і підприємців»; ТОВ «Кроноспан УА»; ДВНЗ «Національний лісотехнічний університет України»; Страдчівський навчально-виробничий лісокомбінат ДВНЗ «Національний лісотехнічний університет України», ДП «Ратнівське лісомисливське господарство» .

Розроблено пропозиції до Стратегії розвитку деревообробної промисловості України (направлено до Міністерства економічного розвитку України).

Основні наукові результати проведених досліджень, теоретичні положення та практичні рекомендації опубліковано в 40 наукових працях, серед яких:

- 4 колективні монографії,

- 16 статей у наукових фахових виданнях та у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз, з них 4 у наукових виданнях, що індексуються в Scopus, Web of Science;

- 20 тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

Отримано 1 авторське свідоцтво.